

ABDURRAHMÂN EŞ-ŞARKÂVÎ VE KEMAL TAHİR'İN ROMANLARINDA AİLE VE KADIN PROBLEMLERİ*

Yrd. Doç. Dr. Hasan HARMANCI
Muş Alparslan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Temel İslam Bilimleri Arap Dili ve Belagati
hasanharmanci@hotmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-6801-0692>

Öz

Mısır ve Türk romanı ortaya çıkış şekli ve gelişim özellikleri itibariyle pek çok ortak özellik taşır. Her iki toplumun yaşadığı birbirine benzer tecrübelerin roman türlerine de sirayet ettiği görülür. Modern Mısır edebiyatının en önemli isimlerinden biri olan Abdurrahmân eş-Şarkâvî (1920-1987) Mısır romanının olgunlaşma döneminin bir yazarı olarak karşımıza çıkmaktadır. Romanlarında toplumun sorunlarını esas alan eş-Şarkâvî, klişe sol bir söylem veya kurgudan uzak durmuştur. Türk edebiyatının en dikkat çekici romancılarından biri olan Kemal Tahir (1910-1973) eserlerine toplumun dramını taşımış, meselelere tarafsızca yaklaşmış, siyasilerin ve halkın menfi ve müspet yönlerini objektif bir gözle değerlendirmiştir. Bu çalışma Abdurrahmân eş-Şarkâvî ve Kemal Tahir'in romanlarındaki aile ve kadın problemlerinin tahlilini ve karşılaştırmasını içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mısır romanı, Türk romanı, karşılaştırmalı edebiyat, edebiyat sosyolojisi, aile ve kadın problemleri.

FAMILY AND WOMEN PROBLEMS IN ABDURRAHMAN EŞ-ŞARKAVI AND KEMAL TAHİR'S NOVELS

Abstract

We see Abd el-Rahman al-Sharkawi who is one of the most important figures in modern Egyptian literature, as an author of the maturation period of the Egyptian novel. al-Sharkawi whose novels are based on social problems is away from cliché and fiction. Kemal Tahir who is one of the most remarkable novelists of Turkish literature moved the drama of society to his work, he approached the matter subjectively and assessed negative and positive aspects of politics and the public with an objective eye. This work includes comparison of Abd el-Rahman al-Sharkawi and Kemal Tahir's novels and analysis of family and women problems in these novels.

Keywords: Egyptian novels, Turkish novels, comparative literature, sociology of literature, family and women problems.

* Bu makale, Prof. Dr. Ahmet Kazım ÜRÜN danışmanlığında tamamlanan *Abdurrahman eş-Şarkavi ve Kemal Tahir'in Romanlarında Sosyal Problemler* başlıklı Doktora tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Abdurrahmân eş-Şarkâvî'nin dört romanı bulunmaktadır. Araştırmamızın sınırlarını eş-Şarkâvî'nin bu dört romanındaki (*el-'Arz, Kulûb Hâliye, eş-Şevâri'u'l-Halfiyye, el-Fellâh*) aile ve kadın problemlerinin analizi ile Kemal Tahir'in (*Yediçınar Yaylası, Büyük Mal, Köyün Kamburu, Hür Şehrin İnsanları*) isimli dört romanındaki aynı konulu problemlerin analizi ve karşılaştırması olacaktır.¹ Kemal Tahir'in edebî nitelikli on dokuz romanı olmakla beraber araştırmamızda kapsam dışı bırakılan romanları zaman ve mekân açısından eş-Şarkâvî'nin romanları ile uyum arz etmemektedir. Tahir'in çalışmamıza seçtiğimiz dört romanı 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî'nin romanları ile gerek zaman olarak geçtiğimiz yüzyılın ilk yarısında yoğunlaşması, gerekse mekânsal açıdan şehri ve özellikle köyü anlatması sebebiyle kadın ve aile problemlerine dair ortak unsur teşkil edebilecek nitelikleri taşımaktadır.

"Abdurrahmân eş-Şarkâvî ve Kemal Tahir'in Romanlarında Aile ve Kadın Problemleri" başlıklı çalışmamızı "Tek Ebeveynli Aileler, Aile İçi Şiddet, Kadınların Problemleri, Taciz, İstismar ve Fuhuş" alt başlıkları ile ortaya çıkarmaya çalıştık. Çalışmada asıl alanımız olması sebebiyle önce 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî'nin romanlarında, daha sonra ise Kemal Tahir'in romanlarında ilgili temayı inceledik. Araştırmamızın en sonunda ise her iki romancının söz konusu problemlere yaklaşımını karşılıklı olarak tahlil etmeye çalıştık.

1. Tek Ebeveynli Aileler

Tek ebeveynli aileler, artan boşanma oranları, eşlerden birinin kaybı ve evlilik dışı doğumlar sonucu ortaya çıkmaktadır (Zeybekoğlu 2009: 46). Çalışmamızda romanları üzerine araştırma yaptığımız iki yazarın eserlerinde bu sebeplerden dolayı tek ebeveynli aile örnekleri ile karşılaşmaktayız.

'Abdurrahmân eş-Şarkâvî ve Kemal Tahir'in romanlarında bir ortak unsurun kahramanlarını oldukça gerçekçi bir biçimde ortaya koymaları olduğunu söyleyebiliriz. Kahramanların anne-babalarından aldıkları hasletler ve çeşitli çevresel faktörlerle birlikte sahici roman kahramanları ile karşılaşırız. Romancıların bu konudaki hususiyetlerine ilk örnek olarak karşımıza çıkan, *el-'Ard* romanından Şaban, *Köyün Kamburu* romanından ise Çalık Kerim karakterleridir. Şaban evlilik dışı bir çocuk olarak dünyaya gelip babasız büyürken, Kerim akli dengesini yitirmiş hasta bir babanın oğlu olarak, yetim doğar. Kerim doğduğu anda babası can vermiştir. Sonuçta her iki karakterde hiç kimsenin aklına gelmeyecek pek çok olumsuz hasletler ortaya çıkar.

el-'Ard romanında esere gizemli bir hava katan, okuyucusunda hemen bir merak hissi uyandıran Şaban karakteri geçmişi itibarıyla pek çok gizi içinde barındırır. Eserde söz konusu karakterin doğumu ve ailesi hakkında yazar tarafından verilen bilgiler ile beraber, kötü eğilimlerin kökeni açıklandığı görülmektedir. Şaban'ın annesi yaşlı bir ayakkabıcı olan babası ile evlendikten altı ay sonra adam ölür. Fakat Şaban'ın doğumu bu vefattan bir yıl sonradır. Bu bilgi Şaban'ın evlilik dışı bir ilişkiden dünyaya gelmiş olduğunu gösterir. İleriki yaşlarda yapacağı çok çeşitli kötülük örneklerini çocukluk döneminden itibaren gördüğümüz Şaban, meslek edinsin diye verildiği bir ayakkabıcının yanındayken hırsızlık yapar, ergenlik yaşlarında annesini ve birlikte yaşadığı teyzesini döven Şaban teyzesi evlenip yanlarından ayrıldıktan sonra annesini dövmeye devam eder. Devam eden yıllarda köyün kızlarından beğendiğini kaçıran kahraman ayrıca onları tehdit eder. On altı yaşındayken evden kaçan Şaban üç yıl sonra geri döner ve köyün ücra bir köşesinde yaşamaya başlar. Köyde ve diğer yakın köylerde uyuşturucu satıcılığı da yapan Şaban köydeki kızları hizmetçi olarak çalıştırma sözü ile Kâhire'ye götürerek kötü yola düşürmek gibi en adi suçları işlemektedir (eş-Şarkâvî 2008: 382-384). Şaban'ın işlediği bu suçlara baktığımız zaman

¹ Kemal Tahir'in *Esir Şehrin İnsanları, Yol Ayrımı, Yorgun Savaşçı* gibi eserleri zaman olarak eş-Şarkâvî'nin romanları ile uygun düşse de Tahir'in hem zaman hem de tematik açıdan daha uygun olduğunu düşündüğümüz bahsi geçen dört romanı incelemeyi tercih ettik.

büyüdüğünü gördüğümüz Tevfik Hasaneyn'in kötü bir karakter olmasında elbette bu kötü yetiştirme tarzının, çalkantılı aile yaşantısının ve ebeveynsizliğin etkileri olmuştur. *el-Fellâh* romanında olumsuz bir kahraman olarak karşımıza çıkan Tevfik Hasaneyn karakteri kendisini ortaya çıkaran toplumsal şartlar göz önüne alındığında yukarıda bu başlık altında incelediğimiz *el-'Ard* romanındaki Şâ'ban karakterini anımsatır.

el-Fellâh romanında Sâlim iki yaşında bir çocukken babasının ölmesi ve annesi Ensâf Hanım'ın bu süreçte yaşadığı dram tek ebeveynli aile problemlerine örnek olarak verilebilir.

"Devrimle büyüyen umutlu bir nesilsiniz, karşı çıkacağınız binlerce şey var. Sen çocukken baban öldü ey Sâlim. İki yaşındaydın, on beş sene önce. Devrimden iki sene önce... Hayatı boyunca yalnızca bir defa et yiyebilmiş bir adam. Köydeki fellahların en beceriklilerindendi. Buna rağmen kaç yıldır işsiz yaşamıştı. Senenin az bir kısmında çalışıyordu, diğer günler ise... Ne diyeyim sana... Annen anlatsın... Hayatının son günlerinde Rızk Bey'e köşkünde hizmet etti. Köşkün etrafında sebzeler yetiştiriyordu. Hasta olup bir hafta ilaçsız kalınca aniden öldü... Annen elbiselerini yırtıp saçını başını yoldu, yüzünü siyaha boyadı... Ve insanlarla görüşmez oldu. Fakat sen bağırarak yemek isterdin. Bunun ardından tekrar insanların arasına girdi, güzelliğinin zirvesinde henüz yirmi yaşına gelmemiş genç bir dul. Onunla evlenmek isteyen çok erkek olmuştu. Fakat o senden başka kimse için yaşamamak üzere yemin edip bütün erkekleri reddetti. Aç kaldığımız günler oldu. İlerleyen zamanlarda yine bir sürü erkek annenle evlenmek istedi fakat o geri çevirdi bu talepleri. O hâla erkekleri büyüleyen bir kadındı. Başına gelen bu üzücü olay kendisine gizem katmış ve bu gizem erkekleri daha fazla büyüleyen bir kadına dönüştürmüştü onu. Fakat evlilik tekliflerini reddetmeye devam etti. Sana yiyecek temin etmek için muhtarın evinde çalıştı. Devrim gerçekleştiğinde ve kralın toprakları dağıtıldığı zaman sen paramparça bir elbisenin içinde annenin dizinin dibinden ayrılmayan dört yaşında bir çocuktun. Senin annen bir parça toprak aldı... İki feddan kadar, çocuk. Annen bu araziye ekip biçti ve evini bu gelirle doldurdu. Böylece muhtarın evinde çalışmaktan kurtulmuş oldu." (eş-Şarkâvi t.y.b: 119-120).

Bu örnekte yaşanan toplumsal sorunlarla beraber kocasız kalan bir kadının çocuğuyla muhatap olduğu hayat mücadelesi dramatik bir şekilde anlatılmaktadır. Baba köyde sağlık kurumu olmaması sebebiyle ilaçsızlıktan hayatını kaybetmiştir. Ensâf Hanım'ın henüz yirmi yaşına gelmeden bir çocuğuyla dul kalması, gelen evlilik tekliflerini geri çevirip kendi hayatını kendisinin kurması, 1950 yılı itibariyle Mısır'da tek ebeveynli aileye bir örnek olarak karşımıza çıkar. Romanın tamamında güçlü, kendine güvenen, takdir edilen bir kadın olarak karşımıza çıkan Ensâf Hanım'ın bu kıymetli hasletlerinin yıllar öncesinde de var olduğu görülmektedir.

***

'Abdurrahmân eş-Şarkâvî, *el-'Ard* romanında tek ebeveynli aile problemleri üzerinden ortaya anlattığı Hudra ve Zennûbe karakterlerinin yaşadığı drama benzer bir örnek, Kemal Tahir'in *Yediçimar Yaylası* romanında babasız kalan Benli Nazmiye karakterinin dramını anımsatır. Benli Nazmiye'nin babası vefat edince annesi çok zengin bir ağanın konağında hizmetçi olarak çalıştırılır. Erken evlendirilen Nazmiye, kendisinin de ahlaksızlığa meyli sonucunda Çakır Kâhyaların Ömer Efendi'ye elli altına satılır (Tahir 2013: 303). Benli Nazmiye her geçen gün batağa saplanırken bu duruma önemli bir etkenin tek ebeveynli bir aileye mensubiyetinin yani babasızlığının olduğu söylenebilir.

Köyün Kamburu romanının çok renkli ve bir o kadar da olumsuz karakteri Parpar Ahmet eserde ilk karşımıza çıkan hem yetim hem de öksüz bir çocuktur. Çorum'un Narlıca Köyü'ne Mekke'den dönen hacılar sebebiyle gelen veba da üç gün arayla annesi ve babası vefat etmiştir. Tütün kaçakçısı Gâvur Ali onu çalışması için beraberinde Bafra'ya götürmüştür. Yıllar sonra güzel bir giyimle köye dönen Ahmet için yalnızlığın verdiği bir gariplik görülmektedir. Köylüler onun için; Bu Ahmet, işte belli bir şey, ağaç dalından düşmüş bir fukara... Oturdu oturalı gözlerini

yerden kaldırmaması, boynunu bükmemesi neden bakalım? Kimi kimsesi olmadığından... (Tahir 2010a: 7-9) diyerek onun yetimliğini ve öksüzlüğünü trajik bir şekilde tasvir ederler. Aynı romanda talihsiz bir kadın kahraman olarak karşımıza çıkan Topal Ayşe kendisiyle evlendirilen Parpar Ahmet gibi çocukluğundaki veba salgınından dolayı annesiz ve babasız kalmış ve başka birinin evinde büyümüş (Tahir 2010a: 22) bir diğer kahramandır. Yetim ve öksüz büyüyen anne babadan olan Kerim ise doğumu esnasında babasının ölmesi sebebiyle yetim kalmış talihsiz bir bebektir. Özellikle babasından aldığı hasletler sebebiyle köyün başına ileriki yıllarda bela olacak bebek Kerim'in bu kadar kötü biri olmasında babasız büyümesinin de etkisi olduğu söylenebilir. Çalık Kerim büyüdükçe türlü ahlaksızlıkları ortaya çıkmış bir anlamda köylünün korktuğu başına gelmiştir. Köyde ve yaylada insanların özel hayatlarını gizli gizli takip eden Kerim tüm bu olan bitenleri köylülere anlatıp insanların arasında büyük sorunların ortaya çıkmasına sebep olur. On beş yaşına geldiğinde ise köyün kız çocuklarına sarkıntılık yapmaya başlamıştır (Tahir 2010a: 112). Çalık Kerim Çorum'da medrese okuyup yıllar sonra köye döndüğünde ise bu ahlak dışı davranışların en ileri örneklerini sergileyecektir.

Köyün Kamburu romanında olduğu gibi 1930'lu yılların Türkiye'sini anlatan *Büyük Mal* romanında da İstiklal Harbi'nin yetimleri, öksüzleri ve dul kalan kadınlarının bahsi geçmektedir. Romanda oldukça etkin bir kadın kahraman olan Toprak Hatun Yunan savaşında kocasının şehit olmasının ardından bir oğlu ile beraber yalnız yaşamıştır. Çeşitli zorluklara göğüs geren Toprak Hatun bu mücadele sürecinde hastalanmıştır.(Tahir 2008: 397-398). Toprak Hatun, Yunan harbinde kaybettiği kocasına duyduğu sadakatten dolayı hiç evlenmemiş Sülük Bey'in yardımına kadar da evin geçimini kendi sağlamıştır. Çevresindeki kadınlar onun sadakati ve dürüstlüğü hakkında övgüyle bahsediler: "Bu Toprak Hatun, gerçekten dayanmıştır ve de "Osmanlı karı" adına şuncacık kara bulaştırmadan dayanmıştır. Yiğit isterim, dayanacak... Dayanmasa, Gazi Paşamızın adam asar fermanlarını adam hesabına almayan bunca göçmen yiğitlerine söz mü geçirebilirdi?" (Tahir 2008: 412).

Hür Şehrin İnsanları romanı, 1930'lu yılların hemen başında, İstiklal Harbi'nin sona erip devam eden yıllarda geçtiği için karşımıza pek çok anne babasız evlatlardan örnekler çıkmaktadır. Bir yetimhanede büyümüş olan İhsan romanın ilk sayfalarında şu şekilde geçmektedir: "Garson İhsan (...) pek uzun boylu, pek zayıf bir çocuktur. Darüleytam'da okumuş, orasını bitirince, sanat mektebine girmek istemiş, zayıf olduğundan kabul edilmemişti. Aslen Arnavut'tu. Bir müddet Arnavut kebaçılarda, garsonluk, bulaşıkçılık ettikten sonra buraya kapılanmıştı (Tahir 2010b: 10)."

Cumhuriyet Türkiye'sinin o zorlu ilk yıllarında karşımıza çıkan, yetimhanede büyümüş bir başka kahraman İbrahim Rıza'dır. Yetim ve öksüzlüğü sebebiyle çok ağır bir yoksulluk çektiği görülür:

"İbrahim Rıza hem yetim hem öksüzdü. Darüleytam'da okumuş, oradan Gedikli Küçükzabit mektebine gitmiş, Mızıkacı olmuştu. Dünya üzerinde dikili ağacı olmadığı gibi, bir başkasına ait dikili ağacın altında biraz nefes almağa oturmak için serecek eski hasırı da yoktu. Bütün eşyası, bir kat siyah elbise bu da zenaati iktizası, bazı konserlerde sivil bulunmak mecburiyetinde kaldığı için yaptırmıştı.- İki tane beyaz gömlek, bir rugan pabuç, dört tane de dökük papyon kravattan ibaretti." (Tahir 2010b: 322-323)

Romanın geçtiği yıl olan 1931 itibariyle eserde Balkan Savaşları'nın, İstiklal Harbi'nin pek çok yetim ve öksüz bıraktığı kahramanlarıyla karşılaşırız. Bu kahramanlardan biri İbrahim Rıza ile kısa bir süre evlilik yapan bir başka yetim Müzeyyen Hanım'dır. Müzeyyen Hanım üvey baba evinde büyümüştür (Tahir 2010b: 315-316).

2. Aile İçi Şiddet

Şiddet bireyin ilişkilerinde diğer bireyi isteği dışında zor/güç kullanarak kontrol altında tutmak amacıyla bilinçli olarak uyguladığı fiziksel ya da duygusal bir davranış biçimidir. Aile içinde yaşanan şiddet genellikle erkekten kadına, ebeveynenden çocuğa yönelmektedir (Zeybekoğlu 2009: 48). Biz bu başlık altında ilgili romanlarda geçen kadına ve çocuğa yönelik şiddetin yanı sıra, kadınlardan erkeğe yönelen şiddete ve çocuğun ebeveynine uyguladığı şiddete dair örnekleri de inceleyeceğiz.

Çocuğa şiddet örneklerine *el-'Ard* romanında sıkça rastlarız. Anlatıcı kahraman ile birlikte diğer çocuklar arasında oynanan bir izdivaç oyunu yarı çıplak bir halde olan Vasîfe ve anlatıcı kahramanın dayak yemeleri ile sona erer. Mescitte diğer çocukların şarkı ve zılgıtları ile oyun oynarlarken birden Şeyh Şinnâvî tarafından yakalanırlar. Şinnâvî çeşitli tehditle birlikte çocukları azarlar ve bu olup bitenleri 'Abdülhâdî'ye anlatır. Sonrası anlatıcı kahraman çocuğun gözünden şu şekilde aktarılır: "'Abdülhâdî'nin yerden bir sopa aldığını gördüm, Vasîfe'ye vururken şöyle diyordu: Yeter artık sen küçük değilsin, bunları bilmiyor musun, utanmıyor musun..." Vasîfe'yi döven 'Abdülhâdî anlatıcı çocuğun saçlarından tutar ve güler: "Oldun olalı sen dikkat çekicisin." der. Bu olayın devamında anlatıcı kahraman olan çocuğun yaptıkları Şeyh Şinnâvî tarafından babasına anlatılır. Henüz yaptıkları yanlışın tam olarak ne olduğunu anlayamayan çocuk da, babası tarafından çağrılır ve ondan da dayak yer (eş-Şarkâvî 2008: 18-19).

el-'Ard romanında evlilik dışı bir birlikteliğin sonucu dünyaya gelen Şaban karakterinin kız kaçırma, tecavüz, kadın istismarı, uyuşturucu satma, kullanma vb. en adi suçları işlediğini ve bunların asıl sebeplerini daha önce ayrıntıları ile anlatmaya çalışmıştık. Bu kadar kötü özelliği bir arada bulunduran böyle bir tip için ayrıca ergenlik yaşlarında annesini ve onunla birlikte yaşayan teyzesini dövdüğü bahsi de geçmektedir (eş-Şarkâvî 2008: 382). Normalde sıklıkla karşılaştığımız ebeveynenden çocuğa yönelik olan aile içi şiddet bu örnekte 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî tarafından tersi yönde çocuktan anneye ve teyzeye uygulandığı bir örnekle gösterilmiştir.

el-'Ard romanında Hudra karakteri önceki sayfalarda da bahsettiğimiz üzere sahipsiz biri olması ve çeşitli kişilerle evlilik dışı cinsel ilişki yaşamaması sebebiyle fellahlar tarafından hoş karşılanmayan, kendisine karşı sürekli dikkatli olunan bir kadın karakter olarak karşımıza çıkar. Köyde neredeyse tek arkadaşı olan Vasîfe ile sohbet ettiği bir sırada uygunsuz kelimelerle birlikte kahkaha atarak gülmeleri ikisinin de Muhammed Ebû Suveylîm tarafından dövülmesi ile sonuçlanır. Bu örnek romanda şu şekilde geçer: "Hemen ayağa kalkıp kızını dövdü, Hudra'ya bir tokat attı ve onu evinden kovdu. Bir kere daha evine gelirse ayağını kırarım, diye tehdit etti (eş-Şarkâvî 2008: 197)." Kendi yaşadığı gerçekliği sebebiyle böyle kötü bir durumda olan Hudra zaman zaman bu şekilde şiddete acımasızca muhatap kalır.

eş-Şevâri'u'l-Halfiyye romanında aile içi şiddete teşkil edecek ilk örnek Sa'd ile anne babası arasında yaşanır. Daha önce mekânsal kutuplaşma ve kültürel farklılık başlığı altında ayrıntılı bir şekilde anlatmaya çalıştığımız bu karı koca arasındaki kültürel uyumsuzluk hem ebeveynler arasında, hem de Sa'd üzerinde maddi ve manevi çatışma unsuru olarak ortaya çıkar. Buna bir örnek Sa'd'ın annesi Adile Hanımın arkadaşları ile otururken eşi Dâvud Efendi için, ahmak kelimesini kullanması ile ortaya çıkar. Bu esnada odada olan Sa'd kendisinden beklenmeyen bir refleksle sandalyeyi yere vurarak karşı çıkar annesinin bu konuşmalarına. Annesi de Sa'd'a tokat atar (eş-Şarkâvî t.y.a: 136-138). On beş yaşında bir lise öğrencisi olan Sa'd'ın sancılı bir yaş diliminde olmasının da etkisi ile annesinin babasına karşı aşığılayıcı bakışını sürekli gözlemlediği ve bundan ziyadesiyle rahatsız olduğu görülmektedir.

Sa'd'ın babasını savunarak yaptığı eylem ve annesinden yediği dayak üzerine babası da oğlunu dövmek ister. Fakat annesi müsaade etmez. Baba Dâvud Efendi ise bu itiraza sinirlenir:

"Dâvûd Efendi Sa'd'la ilgili herhangi bir konuya karışmayacağına, gitse de gelse de, başarılı olsa da olmasa da ilgilenmeyeceğine, evden kaçsa da, kötü yola düşse de onunla ilgilenmeyeceği

üzerine yemin etti. Madem Sa'd'ın ne yapıp ne edeceğine anne karar veriyor ve şımartıyordu, kendisi bilirdi.

Dâvud Efendi haklıydı çünkü çocuğu annesinin dövmesi sebebiyle evden sabah çıkıp akşama kadar eve dönmemişti. Döndüğünde babası da dövmek istedi ama annesi Adile Hanım eğer Sa'd'a el vurursa evi terk edeceğine dair tehdit etti." (eş-Şarkâvi t.y.a: 140)

Romanda aile içi şiddete bir başka örnek yine Sa'd'a babasının attığı bir tokattır. Önceki sene Dâvud Efendi oğluna bir tokat attığında annesi çok sert bir şekilde bu yaptığına karşı çıkmış ve kendisine böyle bir tokat atılırsa dayanıp dayanamayacağını sormuştur (eş-Şarkâvi t.y.a: 129).

el-Fellâh romanında kendisi gibi ebeveynleri de olumsuz birer karakter olarak çizilen Tevfik Hasaneyn'in babasının karısına şiddet uyguladığı da görülmektedir. Cimriliğiyle meşhur kardeşine bile para verirken faizle para veren ve tefecilik yapan adamın kendinden kırk yaş küçük genç bir eşi bulunmaktadır. Tevfik Hasaneyn'in babası eski karısını dövmüş genç olan eş ise, eski eşinin aşığılanmasına hatta dövülmesine bile göz yummuştur (eş-Şarkâvi t.y.b: 31-32).

el-Fellâh romanında karşımıza çıkan bir başka şiddet örneği Rızk Bey tarafından eşine uyguladığı şiddettir. Karısı 1945 yılında üniversitenin beden eğitimi bölümünde bir öğrenciyken Rızk Bey tarafından köye getirilerek eve kapatılmış daha sonra evlendiği eşi bu sebeple üniversite eğitimini yarım bırakmak zorunda kalmıştır. Yıllar sonra kızı Kâhire'de üniversiteyi kazanınca eğitimine onunla birlikte devam etmiştir. Bu durum anlatıcı kahramanın ağzından şu şekilde anlatılır:

"Bu hanım, geçtiğimiz yıl kızı 'Aliyyât ile birlikte Kâhire'de ikamet etti, üniversiteye devam etti ve diploma almaya hak kazanınca da çalışmak istedi. Fakat Rızk bunu reddetti karısı ısrar edince öfkelenip onu üniversiteli öğrencilerin arasında, koşup oynamak istemekle itham etti. Hanım, Rızk'ın düşüncesine karşı çıkınca da onu dövdü, öyle ki bahçede çalışanlar karısının çığlıklarını duymuştu. Bütün bunlara rağmen hanım efendi hâlâ Rızk'ı savunuyor." (eş-Şarkâvi t.y.b: 74)

Rızk Bey'in köy halkına yaptığı türlü adaletsizlik ve şiddet örneklerinin burada kendi ailesine karşı yönelttiğini görmekteyiz.

***

Bireysel ve toplumsal problemler hakkında tespitte bulunulurken indirgemeci yaklaşımların ve genellemelerin yapıldığını görürüz. Örneğin aile kurumunda gördüğümüz şiddetin pek çok nedeni bulunabilir. "Ailede şiddetin ortaya çıkmasında bilinen somut sebeplerin yanı sıra, ruhsal bozukluklar, hezeyanlar, bazı akıl hastalıkları, halüsinasyonlar, gerçeklikten uzaklaşma gibi başka pek çok sebep var olabilir (Koyuncu 2014: 239)." Kemal Tahir'in romanlarında geçen kadına şiddet örnekleri de mevzu bahis şiddetin sebep ve sonuçlarına baktığımız zaman pek çok farklılığın arz ettiğini görürüz. *Köyün Kamburu* romanında Parpar Ahmet'i bu konuda örnek verebiliriz. Kadına şiddetin dramatik bir örneğini halkın cehaleti sebebiyle akli dengesini kaybetmiş ve frengi hastası olan Parpar Ahmet yeni evlendiği Topal Ayşe'ye uygular. Bu örnekte Ahmet'in aklını yitirme sürecinde pek çok etken çıkar. Bir veba salgını sırasında anne ve babasını yitirmesi, gurbette çalışıp hem yetim hem öksüz büyümesi ve bu süreçte yakalandığı frenginin uyguladığı bu şiddete kaynak teşkil ettiğini söyleyebiliriz. Bu minvalde bedeni ve ruhi açıdan yetim ve öksüzlüğü ile beraber topal olması sebebiyle Ahmet ile evlendirilmiş, düğününün üzerinden bir ay geçmesi ile birlikte koca dayacağına maruz kalmıştır. Hamileliği sürecinde karısını dövmekten vazgeçmeyen Parpar Ahmet, çevresindekilerin uyarılarına aldırmaz (Tahir 2010a: 30-31). Kadın bu duruma dayanamayıp ihtiyar heyetine gitse de yaşlılar Parpar Ahmet'in bu insanlık dışı davranışlarına çözüm bulamazlar.

Büyük Mal romanında Sülük Bey'in azmettiricisi Çakır Kâhyaların Kenan Efendi ve cinayet zanlısı olan dört Çerkez'in mahkemece serbest bırakılması Çorum'un göçmen mahallesinin kadınları arasında infiale yol açmış ve kısa bir süre içinde büyük bir gösteriye dönüşmüştür. Bu

esnada karısını gösterinin içinde bulan Ekmeksizin İsmail karakteri ona kızar ve onu şiddetle tehdit eder:

“Vay kahpe! Ekmeğe diyerek gidip... Eveee... Eve dedim namussuz, ya Çorum’da meşe sopası hiç mi kalmadı?

Ekmeksiz’in Altun bir an ürküp gözlerini kırıştırarak çevresinden destek aradı. Fıkara Ekmeksiz’in İsmail, bugünü başka günlere benzetip karyı saçlarından tutarım, sürüyüp götürürüm sandı. Karı kalabalığına girip elini atmasıyla bir velvele koptu, bir savruntu oldu ki, “Ya hak” diye davranıp ve de var gücünü pazıya ve de bacaklara verip yarıp çıkmasıydı, paralandı gitti. ‘Kudurmuş bu kahpeler... Tüh Allah belânızı vere’ deyip eve girince karılar bir kudurmuşken bin kudurdular.” (Tahir 2008: 428)

Burada karısını kolundan çekip eve götürmek ve dövmekle tehdit eden İsmail bir anda kadın topluluğunun şiddet tehdidi ile karşı karşıya kalırken, romanda okuyucunun karşısına komik sahneler çıkar.

Hür Şehrin İnsanları romanında karşımıza çıkan bir aile içi şiddet örneği Rum asıllı olan Safo’nun annesine üvey babası tarafından uygulanır. Bir zamanlar Galata’nın en güzel kadınlarından biri olan annesi ilk zamanlar herhangi bir şiddet görmezken bu durumun kadının yaşlanması ile birlikte ortaya çıkmaya başladığı görülmektedir. Safo bu süreci sevgilisi olan Murat’a şu şekilde anlatır:

“Erkeğin kadından usanması berbat şey... Ben üvey babamdan biliyorum... Annemi aldığı zaman, annem daha gençti. Bir sözünü iki etmezdi. Şimdi nasıl dövüyor... Ben anlıyorum. ‘Ölsün...’ diye öyle dövüyor. Hem de kıskançlık numaralarına getiriyor da vuruyor sopayı!... Annem eskiden Galata’nın en güzel karısıydı. Bütün Galata peşindeymiş. Babam kıskançlıktan verem olmuş da ölmüş. Annem arada sırada ağlar... ‘Babana yaptığımı çekiyorum...’ der. Herifin kendisinden usandığını bilmez mi? Bilir. Kıskançlık numaralarına getirip döğmesinin ‘Ölsün’ diye olduğunu bilmez mi? Bilir. Lâkin bunu açık açığa söyleyemiyor. ‘Erkektir kıskanınca döğür kızım...’ diye hem beni hem de kendisini aldatmağa çalışıyor.” (Tahir 2010b: 463)

3. Kadınların Problemleri

Ailelerin kurulmasında çiftlerin birbirine maddi ve manevi olarak uyumu aile kurumunun istikbali açısından önemlidir. Kültürel, ekonomik, asalet vb. bakımlardan birbirine uyumlu olmayan karı-kocaların zaman içerisinde olumsuz örnekler olarak ortaya çıktığı görülür. ‘Abdurrahmân eş-Şarkâvî romanlarında bu tip ailelerin varlığını da işaret etmiş, bu tür vakıalar birer sorun olarak romanlardaki diğer problemlerle beraber işlenmiştir. Yazar diğer romanlarında olduğu gibi *el-‘Ard* romanında da yaşlı erkeklerin iktidar ve maddi imkânları vasıtasıyla salt cinsellik amaçlı yaptıkları evliliklere dair örnekler ile karşılaşırız. *el-‘Ard* romanında muhtar kendisinden elli yaş daha küçük ve çok güzel bir genç kız ile evlenmiştir. Yaş bakımından uyumlu olmayan bu çift arasında bir ailede olmaması gereken sorunlar ortaya çıkar. Bunun bir örneği yeni su kısıtlaması kararları muhtara geldiğinde bu haberin fellahlara duyurulması için korucu Abdul’âtî’ye emir vermesi ile ortaya çıkar. Abdul’âtî bu isteğini yerine getirmez ve muhtarın bu çok mantıksız talebi üzerine onun hakkında iki ihtimal gelir aklına: Ya muhtar bunamış ve delirmiştir ya da kocasından yarım yüzyıl daha genç olan beyaz tenli ve balıketli karısının sonu gelmez isteklerinden bitip tükenmiştir (eş-Şarkâvî 2008: 131). Burada kahramanı aracılığıyla ‘Abdurrahmân eş-Şarkâvî tarafından verilen ikinci ihtimalde uyumsuz bir çift olmanın kötü sonuçları işaret edilmektedir. Aradaki bariz yaş farkının bu örnekte yönetim işlerine olumsuz bir şekilde yansıdığı görülmektedir.

Benzer bir örnek muhtarın yaşı itibarıyla erken olmayan ölümünde gerçekleşir. Sahip olduğu maddi imkân ve iktidarı aracılığıyla evlendiği güzel karısı muhtarın vefatıyla kısa süre

içinde genç bir dul olarak geride kalır (eş-Şarkâvî 2008: 415). Yukarıda bahsettiğimiz gibi aradaki bu yaş farkı muhtar ile arasında doğal olarak bir sorun çıkarmış ve bir muktedirin arzu ve şehveti romandaki kadına problem olarak dönmüştür.

Muhtarın sulama kısıtlamasına muhalefeti sebebiyle köyün erkeklerini tutuklatırıp hapse attırması doğrudan bu fellahların eşlerini mağdur duruma sokmuştur. Adaletsizliğe isyan eden köylülere karşı hapsedilerek ikinci kez yapılan haksızlık ailelerini mağdur etmiş; kadınlar ve çocukların trajik sahneleri ortaya çıkmıştır. İaşelerini sağlayacak, ailelerini koruyacak eşleri ve babaların olmaması bu durumu muhtara hesap sormaya hatta onu tartaklamaya kadar vardirmiştir işi (eş-Şarkâvî 2008: 319-320). Bu örnekte devletin adaletsizliği kadınlar başta olmak üzere, çocukları, aileyi ve bir bütün halinde köyü ne kadar kötü, ne kadar derinden etkilediğini göstermektedir.

'Abdurrahmân eş-Şarkâvî *Kulûb Hâliye* romanında da diğer romanlarında olduğu gibi kadınların yaşadığı problemlere yer vermiştir. Bu problemlerinden birine Mahmûd Efendi ile anlatıcı kahraman İbrahim'in konuşmaları sırasında karşılaşırız. Mahmûd Efendi maddi durumu kötü olan komşusundan bahseder: "İyi ki zamanında saman ticaretine girmişim, yoksa şu üst kat komşum gibi olurum. Emeklilik maaşı yetmediği için kızının İngilizlerle çalışmasına izin verdi. İlk başta memur olarak başladı şimdi ise çoğu zaman gece bile eve gelmiyor," (eş-Şarkâvî 1965: 171) tıpkı ünlü Hintli yazar Racandar Sind Beydi öykülerinde olduğu gibi kadınları kötü yola sürükleyen en önemli sebebin yoksulluk olduğunu (Durgun 20016: 209) belirterek aileler üzerindeki maddi zorlukların kadınları sürüklediği yolları göstermektedir.

Yukarıda *el-'Ardromanında* anlatmaya çalıştığımız 'Muhtar ile genç karısı arasında yaş ve kültür farkından dolayı meydana gelen uyumsuzluğun; *eş-Şevâri'u'l-Halfiyye* romanında 'Emîn Efendi ile genç eşi Mîmî arasında da yaşandığı görülür. Komşusu Şükrî 'Abdul'âl'in zihninden geçen eleştiriler aracılığı ile öğrendiğimiz bilgiler şu şekildedir. 'Emîn Efendi devletin yol payını gasp etmiş ve küçük yaşta genç bir kızla evlenmiştir. Kendisi genç olmadığı için karısına yeterli ilgi gösterememektedir. Bu alakasızlığı ile beraber bir de kiralık evini bekâr öğrencilere vermektedir. 'Abdul'âl, oldukça ahlaklı olan tıp fakültesi öğrencisi 'Abdul'azîz ve kardeşlerinin aileleri tarafından oldukça terbiyeli bir şekilde yetiştirildiklerini; 'Emîn Efendi'nin umursamazlığının, karısı Mîmî'nin hafif meşrep tavırlarının, balkonda veya dışarıda rahat bir şekilde gezme vb. davranışlarının çocukların ahlakını bozacağını söyler. Muhafazakâr bir bakış açısına sahip olan Şükrî 'Abdul'âl için 'Emîn Efendi'nin bu durumu yüz karası bir haldir (eş-Şarkâvî t.y.a: 62-63).

el-Fellâh romanında Ensâf Hanım'ın henüz yirmi yaşına gelmeden dul kalması sürecinde kendisine yardım eden herhangi bir köylünün ve bir sosyal devletin olmaması söz konusudur. (eş-Şarkâvî t.y.b: 119-120). Burada Ensâf Hanım örneği üzerinden bahsedilen sorunun temelinde adaletsiz bir yönetimin olduğunu görebiliriz. Sahip olduğu büyük imkânlarla rağmen Rızk Bey ve köydeki yerel yöneticiler Ensâf Hanım'a herhangi bir yardımda bulunmamıştır. Köyde bir kadının bu şekilde bir dram yaşamasına yerel bir yöneticinin sebep olduğu görülse de bir zincir haline gelmiş olan siyasi yozlaşmanın en düşük rütbeli memurlardan bürokrasinin en tepesinde bulunanlara kadar çıktığı görülür. Mısır bürokrasisinin üstünde ise pek tabîî İngiliz nüfuzu bulunmaktadır. Sonuç olarak yukarıda örneğini verdiğimiz bu ailenin yaşadığı dramatik sürecin müsebbibi olarak iktidar mensupları zinciri görülebilir.

el-Fellâh romanında romanın ana karakterlerinden olan ve yaptığı çeşitli kötülüklerle bilinen Rızk Bey'in bir kadının özgürlüğünü elinden alması mevzusu geçer. Eşi ile tanıştıkları o ilk dönemde Rızk Bey bir üniversite öğrencisi olan eşini aslında kaçırmıştır. Yıllar sonra köyüne tekrar dönen anlatıcı kahraman Rızk Bey'in karısını gördüğünde ilk başta tanıyamaz fakat kısa bir süre sonra hem onun kim olduğunu hem de başına gelenleri anımsar: "Aa... Hatırladım... Bu, o kadın! Yirmi küsur yıl önce beden eğitimi bölümü öğrencisiydi. Ama Rızk onunla evlendi, onu köye getirdi ve evine kapattı. O günden bugüne evinin bahçesinde spor yaptı (eş-Şarkâvî t.y.b: 73)." Ataerkil toplumlarda kadın, edilgen, erkeğe bağımlı, güçsüz bir statüde yaşamak zorunda

kalır. Kadın kendisine sosyal kurallar ve kanunlarla çizilen bu daireyi asamaz, ikinci planda kalır, adeta bireyden nesneye dönüşür (Durgun 2014: 154). Bu örnekte de Rızık Bey tarafından kaçırılıp sosyal hayattan koparılan, öğretmen olacakken köye kapatılan kadının dramı karşımıza çıkar.

Gene aynı sayfada anlatıcı kahraman Rızık Bey'in eşi için; yıllar geçmesine rağmen güzelliğinden bir şey kaybetmediği, ibaresini kullanmaktadır. Burada bahsi geçen zaman aralığı yukarıda bahsettiğimiz gibi yirmi küsur yıl yani ortalama çeyrek yüzyıl gibi bir zaman dilimine denk gelmektedir. Rızık Bey'in eşi, yaşadığı oldukça müreffeh hayat sebebiyle yaşlanmazken romanın devam eden sayfalarında yine anlatıcı kahraman yıllar sonra ilk defa gördüğü o güzel kızı fakirliğin ne kadar yaşlandırdığını ve güzelliğinin de yok olup gittiğini (eş-Şarkâvi t.y.b: 84) düşünür. Yazar tarafından verilen bu iki kadın kahraman örneğinde müreffeh bir hayat ile hayat zorluklarının insana nasıl baskın bir şekilde etki ettiği anlatılmaktadır.

***

Yukarıda 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî'nin romanlarında yoğun bir şekilde işlediği bir konu olarak zengin, yaşlı ve iktidar sahibi erkeklerin bu imkânlarını kullanarak güzel ve genç kızlar ile evlenmelerinden örnekler vermiştik. Kemal Tahir'in romanlarında kadınların bu tip problemleri ile benzer bir şekilde karşılaşmaktayız. Buna bir örnek olarak *Yediçınar Yaylası* romanında Dilaver Ağa'nın altmış yaşında iken güzelliği o dönem dillere destan olmuş on altı yaşındaki Cemile ile evlenmesi verilebilir (Tahir 2013: 43). Askerleri aracılığı ile Cemile Kastamonu yaylalarından Çorum'a getirilir ve kısa sürede bozulacak hızlı bir evlilik yaparlar.

Kemal Tahir yine aynı romanda eski zamanlarda daha sık bir şekilde karşılaştığımız, kız çocuklarına yapılan ayrımcılık örneğini verir. Çakır Kâhyaların Ömer Efendi ve eşleri anlatılırken erkek çocuk doğuran Saime Hanım iyi bir eş olarak tanıtılırken genç karısı Güllü bu eksiklikten dolayı işe yaramazdır: "Evi çekip çeviren, ardı arası kesilmez misafirleri ağırlayıp yüzünü gece gündüz ağartan hep Saime Hanım'dı. Yedi sene önce, üzerine kuma getirdiği küçük karısı Güllü'ye kalsa, hali fena... Güllü'nün bir körpeliğiyle bir güzelliği var, o kadar... Oğlan doğurmayı bile beceremedi de sanki mal-matahmuş gibi kız çıkardı." (Tahir 2013: 140).

Romanda Ömer Efendi'nin vefatından sonra zevkinin peşinde koşan ve saflığı ile meşhur Kenan bu hasletleri ve Abuzer gibi tiplerin kendisini aldatması sebebiyle eldeki büyük zenginliklerini kaybeder. Cevdet Bey'in Seyfettin Bey'e gönderdiği mektupta Kenan için şu ibareler geçmektedir: "Babadan kalanları çoktan tüketti. Yediçınar Yaylası'yla sürüyü Abuzer'e yok pahasına sattıktan başka, hemen hemen bütün tarlaları başıbozuk paşalara devretti. Karıcılık ediyor, analığı Güllü'ye, benli Nazmiye'ye, kız kardeşi Hacer'e hovarda götürüyor. Evinde kumar oynamak da ikinci zenaati..." (Tahir 2013: 353). Kenan'ın aşırı müsrifliği sonucunda ortaya çıkan ahlak dışı hali bir taraftan da kadınların maruz kaldığı bu zor durumu gözler önüne serer.

Köyün Kamburu romanında talihsiz bir kadın kahraman olan Topal Ayşe kendisiyle evlendirilen Parpar Ahmet gibi çocukluğundaki veba salgınından dolayı annesiz ve babasız kalmıştır. Onun için romanda "O da sürgün kırımı artıklarından... Kimi kimsesi yok. Serçe kuşu gibi el sofrasından geçinir..." diye bahsedilmektedir. Ayşe'nin talihsizliği Parpar Ahmet ile evlendirilmesiyle devam eder. Gurbette büyüyen Parpar, hayat kadınları ile birlikte olmuş bu yolla frengi hastalığına yakalanmıştır. Bunu bilmelerine rağmen köylüler her ikisi için de sevaba gireriz düşüncesiyle evlendirirler (Tahir 2010a: 19-22). Ayşe'nin dramı evliliği sürecinde de devam eder ve kocasından hamileliği dâhil olmak üzere şiddet görür. Romanda köylülerin Parpar Ahmet'i normale dönmesi için evlendirmeleri bir işe yaramaz ve bu durum, "Evlenmek herifin öfkesini şuncacık azaltamamış, huysuzluğunu köy adamının üstünden alıp Ayşe kızın başına sarmıştı." (Tahir 2010a: 30) cümleleriyle geçer.

Köyün Kamburu, romanında I. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ile şehirler ve köyler erkeksiz kalırken geride kalan kadınlar için hayat alabildiğine zorlaşmış, tarla vb. zorlu işler kadınlara kalmıştır: "Cepheler Çorum toprağının köylerini erkeksiz bırakmış, erkeksiz köylerde rençberlik karılara kaldığından yavaş yavaş kıtlık başlamıştı." (Tahir 2010a: 190).

Yediçinar üçlemesinin son romanı olan *Büyük Mal*'da karşımıza çıkan trajik bir kadın kahraman Yanık Cennet tiplemesidir. Taşrada yalnız yaşayan ve evlilik dışı birliktelikleri olan karaktere Pıravanın Mustafa övgülerde bulunur. Kendisine merkezde yaşasa artist olup çok meşhur ve zengin biri olarak yaşayabileceğini söyleyen Mustafa ile aralarında bir konuşma geçer. Bu konuşma kadının yaşadığı kişisel gerçekliği de bir taraftan ortaya çıkarır. Yanık Cennet:

"Hadi işine Pırava'nın Mistik ağbi... N'ağzımıza bizim..."

- Senin he mi? Vay değerini bilmez Cennet Hanım! Kız sen... Kız beri bak... Kız sen bu yakıcı güzellikle padişah sarayına yaraşırınsın ki, sultan hanımlığa yaraşırınsın. Fukara İstanbul'u ateşe verdiğin de cabasıdır.

- Senin niyetin bu gece bizimle gönül eğlemek ya, herkes haddini bilse hoş değil mi? Bir birkakara köylü kızı olup... Mümin Pelvan namerdinin pençesine düşüp... Kötü yolun yolcusu... Bize ne kadar uzak! Ben canımdan usandım bu çağda Pıravaağbi... Bende yakıcı güzellik n'arasın!

Senin haberin yok, ben gece gündüz duadayım ki, "Hey koca Tanrı, tez vakitte canımı al" diyerek dualardayım!" (Tahir 2008: 277-278)

Büyük Mal romanında karşımıza çıkan bir problem kadına karşı olumsuz bakıştır. Romanda zaman zaman bu olumsuz bakışın geçtiği örneklerden birine verebileceğimiz örnek; Çakır Kâhyaların Kenan'ın ağzından dökülür: "Ne fayda ki, delikanlı kısmına, karı tutkunluğu, hiç hayır getirmez. Ayak bağıdır ve de karı kısmı fistanlı şeytan olduğundan yol azdırıcıdır. -Hacı Kenan canı çok sıkınmış gibi içini çekti:- Bu Pırava'nın Mıstık da karı şerrine uğradı, Zülfü yavrum... Karı tutkunluğu aklını yellemeseydi, başına gelen hiç gelmezdi. Rezillik diz boyuna çıkmazdı." (Tahir 2008: 367). Geleneksel dünyadan kadına yapılan bu olumsuz bakışın, tersinden de geçerli olduğu örnekleri söyleyebiliriz. Romanda geçen başka örneklerde kadın kahramanlar da, erkekler için olumsuz genellemeler yapmaktadır. Bunlardan biri Saray karı karakterinin tespitlerinde görülmektedir: "Buncacık şeyi bilmeyenin bu dünyada murat aldığı görülmüş müdür? Vay ki erkek milleti? Neden bunca avanak yaratmış sizi koca Tanrı? Karı kullarına acıdığından mı?" (Tahir 2008: 364). "Karının şeytanı karı, denilmiştir, demedim mi? Koca Tanrı hep mi avanak yaratmış erkek milletini, kurban olduğum?... Ah ki düzdeki kağnısını yokuşa süren akılsız!" (Tahir 2008: 459).

Hür Şehrin İnsanları romanı mekân olarak İstanbul'u anlatması sebebiyle bir kadın için pek çok zorluğun yer aldığını görürüz. Romanda bu konuda karşımıza çıkan problemlerden biri Müzeyyen Hanım'a yapılan tacizdir. Şair İbrahim Rıza'nın kendisine evlilik teklif etmek için takip ettiği bir sırada bir kişi kızın yanına yanaşır:

"Üçüncü akşam, kat'î kanaate gelmiş bulunan İbrahim Rıza Bey (Şimdi) bunun yanına nasıl sokulmalı? Terslerse, rezil ederse...) diye düşünerek on adım gerisinde yokuşu çıkarken, yüz sene yaşasa, eline geçeceği umulmaz bir tesadüf imdadına yetişti. Bir bahriye askeri - İbrahim Rıza biraz dalgın olduğu için bunları birbirinden ayırt edemezdi ama iyi tesadüfle tanıyordu:- Kıza musallat oldu. Omuzu başına sokulmuş, başını uzatarak -burnunu âdeta saçlarının arasına sokarak- mırıl mırıl birşey-ler söylemeğe başlamıştı ki, İbrahim Rıza dayanamadı. İleri atıldı.

- Defol! Şimdi seni tepelerim! diye kükredi.

Şairin binde birinde bulunmayan dehşetli bir bilek kuvveti vardı. (Galiba bütün kuvveti de bundan ibaretti.) Bunu askerler de arkadaşları da biliyorlardı. Zaten kuvvetli bile olmasa, bir Gedikli Başçavuşuna, bilhassa, şahsen tanıştıkları takdirde, bir neferin karşı gelmesi pek nadir vukuattandı. Delikanlı:

- Pardon Başefendi! diyerek uzaklaştı.

(...)

- Affedersiniz Müzeyyen hanım... diye kesik kesik söylendi. (...)

Müzeyyen hanım, gülümsedi. Yardımına teşekkür etti.

- Dünyada ne terbiyesiz insanlar var! Mecbur olmasam, kırk yıl sokağa çıkmam... dedi." (Tahir 2010b: 317-318)

4. Taciz, İstismar ve Fuhuş

el-'Ard romanında köyün su kısıtlamasına muhalefeti sebebiyle fellahların tutuklanması üzerine eşleri ve kızları muhtarın evine haklarını aramaya ve hesap sormaya giderler. Bizzat kendisinin adaletsiz tutumu ve emri ile tutuklanan hapisanedeki erkeklerin hakkını aramak için sert bir karşılaşma olur. *el-'Ard* romanı boyunca herhangi bir olumlu özelliğine tesadüf etmediğimiz muhtar bekleneni yapar. Olaylar şu şekilde devam eder:

"Muhtar Vasîfe'nin bedenine sessizce ve muzırca bakıp sonra bakışlarını kadınlara yöneltip dedi ki:

-Aynı annen gibisin! Çok tatlı, güzel huylu annen gibi.

Kadınlar muhtarın ne demek istediğini anlamıştı... Onu ve babasının kendisine karşı alttan almaları için annesini kötü gösteriyordu.

Bir kadın itirazla şöyle dedi:

-Onun annesinden sana ne?

-Sana ne annesinden, güzel huylu olduğunu nereden biliyorsun? Bu nedir? Sen nerede gördün ki? Nereden tanıyorsun ki?

Başka bir kadın şunu dedi:

-Yemin ederim, Şeyhu'l-Gafer burada olup senin bunları söylediğini duysa hemen karnına iki kurşun sıkardı. Muhammed EbûSuveylîm'in hanımına mı laf atıyorsun? Bir bu kalmıştı yapmadığın! Ne güzel!" (eş-Şarkâvi 2008: 317-318).

Hem bu olayların gerçekleştiği zaman dilimi hem de yaşanan coğrafya göz önüne alındığında muhtarın burada Vasîfe'yi taciz eden tavırları, annesine dil uzatması ve yaptığı imalar hiçbir surette kabul edilemeyecek hareketlerdir. Abdurrâhmân eş-Şârkâvî verdiği bu karakter canlı örneklerle, Mısır'ın taşrasında kadınların yaşadığı bu tip zorlukları gözler önüne serer.

eş-Şârkâvî'nin *el-'Ard* romanında aşırı olumsuz ve esrarengiz bir karakter olarak ortaya çıkardığı Şa'bân karakteri hemen hemen her türlü kötü alışkanlığı ve suçu yapmakla birlikte bunların arasında kız kaçırma, onları tehdit edip taciz de bulunmaktadır. Kendi aile büyüklerine bile şiddet uygulamaktan çekinmeyen Şa'bân'ın uyuşturucu satma gibi özellikleri de vardır. Ahlaki duygulardan bu kadar uzak olan karakterden köyün kızlarının korktuğu, eğer bir kızı beğenirse onu gözün görmeyeceği saklı bir yere kaçırdığı, kendisine karşı koymaya çalışır veya bağırırsa onu bir kurtçuk gibi, büyük bir balık gibi öldürmekle tehdit ettiği (eş-Şarkâvi 2008: 383) ifadeleri geçmektedir. Diğer pek çok çeşitteki suçlarının yanı sıra kadın istismarı, tecavüz gibi adi suçlarda oldukça ahlaksız bir karakter olarak ortaya çıkar. 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî'nin diğer romanlarını da göz önüne aldığımızda bu denli sorunlu bir karakter geçmemekle birlikte *el-'Ard* romanında bir korku unsuru olarak hayli etkileyici bir kahraman olarak karşımıza çıkar.

'Abdurrahmân eş-Şarkâvî *Ḳulûb Hâliye'*de bu probleme dair örnekleri eserin ilk sayfalarından itibaren vermeye başlar. II. Dünya Savaşı yıllarında geçen roman, köylülerin maddi sorunları sebebiyle muhtaçlık hallerini gündeme getirir. Romanda geçen bir diyalog anlatıcı kahraman İbrahim ile Mahcûb arasındadır. İbrahim: "Mahcûb amca, baskınlardan kaçmak için mi köye gidiyorsun yoksa Ümmü Sa'id vasıtasıyla yeni bir hizmetçi avlamak için mi? Köylüler senin o kızların İngilizlere pazarladığını söylüyor" diye çıkarır (eş-Şarkâvi 1965: 12).

Mahcûb'un Kâhire'ye götürmeyi düşündüğü kızlardan birisi de 'Atva'nın kızı Sekîne'dir. Henüz on beş yaşında bir genç kız olan Sekîne aynı zamanda Ğânim'in de nişanlısıdır. Baba 'Atva

işsiz kalmıştır ve bu sebeple Kâhire'de köylü genç kızları yüksek ücretlerle çalıştıran Mahcub ile kızını şehre göndermeyi ve çalışmasını istemektedir. Gânim müstakbel kayınpederine şiddetle karşı çıkar. Mahcub'un Kâhire'ye götürdüğü kızların başına gelenlerden örnek verir. Hilali'nin kızı, Ensaf, Zeyneb ve diğer kızlardan bahseder (eş-Şarkâvî 1965: 41). Kâhire'de hukuk fakültesi öğrencisi olan İbrahim'in de bu konuda bilgisi olduğu için Gânim'e, bu yönde uyarısı olmuştur. Mahcubun Kâhire'ye götürdüğü kızların bir daha köye geri dönmediğini ve onları erkeklere sattığını söyler. Sadece bir tanesi köye dönmüş fakat altınlarıyla dönmüş ve arazi satın almıştır (eş-Şarkâvî 1965: 39). Kızının sadece bir seneliğine hizmetçi olarak gideceğini düşünürken onu bu riske zorlayan etken, işsiz olması sebebiyle bakmakla yükümlü olduğu on bir adet çocuğudur.

eş-Şevâri'u'l-Halfiyye romanında karşımıza çıkan bir taciz örneği yeni başkâtip 'Edhem Bey tarafından Mîmî'ye karşı yapılır. Adam 'Emîn Efendi'nin genç karısı ile birlikte olmak ister; fakat Mîmî bunu kabul etmediği için; emri altında çalıştırdığı kocası 'Emîn Efendi'ye iftiralarda bulunur. Kadınlara düşkünlüğü ile bilinen 'Edhem beyin eşine iftira atıp devletin mallarını çalmakla suçlayarak onu işten atmıştır (eş-Şarkâvî t.y.a: 20). Kadınlara düşkünlüğü ile bilinen başkâtip 'Edhem Bey'in yaptığı bir başka taciz örneği Sa'd'ın annesi Adile Hanım'a karşıdır. Aşağıdaki örnekte Sa'd karakterinin zihninden geçenler vasıtasıyla öğrendiğimiz sahnede gözü başka erkeklerde olan Adile Hanım da yanlış bir tutum üzere olduğunu görmekteyiz:

"Anne ve babasının yaşadıkları hayat tarzı aklına gelince bir büyük iğrenme hissetti; gözünün önüne annesinin tebessümü, eve gelen akrabalarına bakışları gibi sahneler canlandı. Annesinin hiçbir şekilde babasına sunmadığı tebessümler ve bakışlar... Annesi resmi dairede başkâtip görevinde bulunan, saçları boyalı, gözü hep dışarılarda olan yakını 'Edhem Bey ile konuşurken ne kadar hoş, ne kadar samimi görünüyordu!" (eş-Şarkâvî t.y.a: 142).

Aynı romanda Şükrî 'Abdul'âl'in gözünden devletin üst kademelerinde yer alan bir kişinin çarpık evlilik anlayışı dillendirilir. Eşinin kralın önünde çırılçıplak soyunmasından rahatsız olmayan söz konusu paşa bir erkekten beklenmeyecek şekilde ve ahlaksızca bununla da övünmektedir: "O, Şûvikâr'ın arkadaşı ve bir zamanların en güzel vücuda sahip kadını değil mi? Kral Fuad'ın karşısından anadan üryan dans eden? Ne kadar mutlu! Nasıl şişmanlamış! E, tabi... Şimdi evli bir kız anası. Kocası bir zamanlar kralın sahip olduğu bu hazinenin sahibi olmakla övünüyor. Allah o teke kocasına güç kuvvet versin!" (eş-Şarkâvî t.y.a: 399).

eş-Şevâri'u'l-Halfiyye romanında büyük bir probleme dönüşen evlilik dışı cinsel ilişki, Davut Efendi'nin evinde çalıştırdığı hizmetçi ile birlikte olması ve onun hamile kalmasıdır. Çevredeki insanların bu rezaleti duymaması için Davut Efendi 'Abdul'azîz'den hizmetçi ile evlenmesini istese de, 'Abdul'azîz bu teklifi reddeder. Davut Efendi'nin bir diğer teklifi 'Abdul'azîz ve kardeşlerinin evinde çalışan Abdu'ya olur. Abdu da bu teklifi kabul etmez. Zor bir durumda kalan hizmetçi evden kaçmıştır (eş-Şarkâvî t.y.: 692-700). Hizmetçi Eltâf ise tüm bu başına gelenleri Davut Efendi'nin oğlu Sad'a ölmeden önce anlatmıştır. Bu örnekte Sa'd'ın gösteriye katılıp kurşunlara hedef olmasının sebebinin protesto mu yoksa babasının annesini aldatması mı olduğu gerçeği okuyucu adına kesin değildir. Hamdî es-Sakkût romanda bir gencin belki de intiharına sebep olan evlilik dışı cinsel ilişki meselesi hakkında şunları söylemektedir:

"Örneğin bir öğrenciyi annesinin babasına ihanet ediyor olma şüphesi kuşatmışken bir gün aniden babasını hizmetçiyle rezil bir halde yakalar. Ondan sonra kahraman annesine çok daha yakın bir şekilde resmedilir ve ona daha önce hiç olmadığı kadar saygı duyar. Daha sonra romanın bitmesine yakın bu öğrenci bir gösteride vurulduğu zaman okuyucu kendini kurtarıp kurtaramadığı konusunda büyük bir şüphe içinde kalır. Belki babasının yaptığından dolayı ortaya çıkan o büyük şoktan veya annesine karşı haksız bir şekilde şüphe duyması sebebiyle yaşadığı suçluluk duygusundan kaçmak için mi, öğrenci kendini bile-isteye ateşe atmıştır? Yoksa cesareti, onuru ve ateşli vatanperverliği emniyet içinde yaşamını idame ettirme iradesinden mi alıkoymuştur? eş-Şarkâvî'nin anlatı yeteneğini tam olarak kapsayan alan en

bariz bir şekilde burada ortaya çıkar; duygusal ikilem ve çok yönlü bir ahlak ile birlikte kahramanın ölümünün perde arkasındaki gerçeğin tam olarak hiç kimse tarafından bilinmemesi”(es-Sakkût 2000: 81)

el-Fellâh romanında anlatıcı kahraman ile ‘Abdul’azîm’in oturduğu kafede yan masada oturan Kâhireli iki adamın konuşmaları bize 1965 yılı itibariyle Mısır’da yaşanan evlilik dışı cinsel ilişki örneği sunar. ‘Abdul’azîm’in kulak misafiri olduğu diyalogda kocalarını aldatıp sevgilileri ile buluşmak için orada bulunan kadınlar geçmektedir (eş-Şarkâvi t.y.b: 11). ‘Abdul’azîm’in muhafazakâr bir fellah olması sebebiyle bu probleme yaklaşımı bellidir. Kahraman, tarladaki zararlı bitkileri ve bitli hayvanları diğerlerinden ayırarak verecekleri zararın önlendiği gibi bunların da ayrılıp tespit edilmelerini ve sosyalist toplumun kendi kendini bu şekilde temizlemesi gerektiğini, söyler.

Yine bahsi geçen romanda Tevfik Hasaneyn’in yeni gelen müfettişten şikâyetinin içinde kadınları taciz ve evlilik dışı cinsel ilişki problemleri yer almaktadır. Ağır yaraları bulunan Tevfik Hasaneyn’e biraz rahatlaması için afyon kullanmasını tavsiye eden berbere yeni müfettişin köyde uyuşturucu bırakmadığını söyler ve devam eder, üstelik kadınlara da çok düşkün. Köyde ne kadar kolay elde edilebilir kadın varsa evine aldı. Şimdi de gözü Tefide’de, der (eş-Şarkâvi t.y.b: 226). Müfettişlik gibi önemli bir mevkide bulunan bir kişi ‘Abdurrahmân eş-Şarkâvî tarafından bu şekilde ağır suçlarla romanda yerini alır.

***

Yediçınar Yaylası romanında karşımıza çıkan ahlak dışı bir karakter Dilaver Ağa’dır. Dilaver Ağanın dört karısı olmakla beraber çocuğu yoktur. Sahip olduğu maddi imkânları ve iktidar imkânlarını evlilik dışı birliktelikler için kullandığını görmekteyiz Kemal Tahir Dilaver Ağa karakterinden: “...üç vilâyet ötede bir namlı kahpenin adını duysa, ossaat ismarlayıp getirtmeden gözüne uyku girmiyordu. Fazladan görgeç değil, gönlü sulu herifti. Güzel kariya hemen tutuluyor, aylarca of çekiyor, dumanı tepesinden çıkıyordu. Bütün baskın hovardalar gibi kaskaçtı...” (Tahir 2013: 13) şeklinde bahsetmektedir.

Kültürel seviye, karşılıklı sevgi, saygı vb. durumlar gözetilmeden; sadece erkeğin veya kadının maddi imkânları ile yapılan yanlış evliliklere bir örnek de *Yediçınar Yaylası* romanında Çakır Kâhyaların Ömer Efendi ile Güllü’nün yaptığı evliliğidir. Bu örnekte Ömer Efendi kendisinden çok küçük biri olan Güllü ile evliliği kadının maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayamaması sonucunda aile içi yasak bir birlikteliğin ortaya çıkmasına sebep olur. Güllü, kocası Ömer Efendi’nin Saime hanımdan olan oğlu Kenan ile daha delikanlılığa yeni adım atmışken, beraber olmaya başlarlar. Romanda sürecin anlatıldığı satırlar şu şekildedir: “On bir, on iki yaşında var, yoktu. Güllü karı, durduğu yerde, bir güreş huyu çıkardı. ‘Bizi yoğurur oldu ki Allah yarattı dememesine... Hele anamın sıra gecesinde sabaha kadar... Biz güç yetiremediğimizden baygın düşüp, koynunda uyur olduk. Sonunda kahpe bizi günaha soktu ama nasıl soktu, hay Allah!’” (Tahir 2013: 253-254).

Köyün Kamburu romanında en bariz kadın istismarı ve evlilik dışı ilişki problemleri Emey Hanım ve çevresindekilerle geçer. Ahlaki açıdan yozlaşmanın uç bir örneği olabilecek Kara Abuzer küçük ve güzel karısını maddi çıkarları adına Çakır Kâhyaların Kenan ve başka erkeklerle birlikte olmasına izin vermektedir. Bütün bu sorunlu ilişkileri yayla evinde insanların özel hayatını gizli gizli takip eden, romanın önemli bir kahramanı Çalık Kerim aracılığı ile öğreniriz: “Kara Abuzer Türkçe’yi Uzun İmam’dan iyi bilirken bilmezden gelmekte, körpe karısını ortaya atarak sürüyü, yaylayı ele geçirmeye çalışmaktaydı. Emey, üç aya vardırımadan Kenan Efendi’yi sarhoş hovardalığına getirip yayla evinin bütün döşemesini, bakırını, yirmiye yakın konuk yatağını, sürüden elli davarla iki ineği kendisine bağışlatmıştı (Tahir 2010a: 82).” Romanın ilerleyen sayfalarında, Emey’in de kocası gibi kötü biri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Büyük Mal romanında da Kemal Tahir'in diğer romanlarında olduğu gibi taciz ve istismar örnekleri ile karşılaşmaktayız. Romanda Yunan Savaşı'nda eşini kaybetmiş bir kadın olan Toprak Hatun aynı zamanda erkek gibi bir güce de sahiptir. Savaş devam ederken köylerde ve şehirlerde artan asayişsizlik tek başına yaşayan kadınlara da taciz vakalarının artmasına sebep olur (Tahir 2008: 408-409).

Hür Şehrin İnsanları romanında Cumhuriyet Türkiye'sinde bozulan aile yapısı paralelinde kötüye giden kadın erkek ilişkilerinin pek çok örneği ile karşılaşırız. Şehirdeki gayrimüslim erkek ve kadınların bu kötüye gidişi hakkında Özlem Fedai şunları söylemektedir:

"Yazarın Türk toplumunun Cumhuriyet sonrası değiştirdiği kimlik içindeki sosyal yaşamını irdelediği bir diğer roman olan *Hür Şehrin İnsanları*'nda 1930'lu yılların esaretten kurtulmuş İstanbul'unun "özgür kadın"larının ahlâkî düşüklüğü, cinsellik ve ahlâksızlığı aynı kefeyle koymaları ele alınmıştır. *Esir Şehrin İnsanları* romanında yazar, iki ayrı tabloyu okuyucularının gözleri önüne sermiştir. "Sodom ve Gomora"yı hatırlatan İstanbul'da işgalcilerle menfaatleri icabı birlikte olan, Kuvayı Milliye Hareketi ile eğlenen zengin sınıfın sefahat içindeki yaşamını yansıtan yazar, Türk kadınların ahlâklarının bozulmasından gayrimüslimleri sorumlu tutar.

Hür Şehrin İnsanları'nda, memlekette kalan Ermeni ve Yahudilerin Türklerle olan ilişkilerini, para getiren her türlü işi ellerinde bulundurmalarını, Beyoğlu'nun en güzel yerlerinde oturup Türklerin ahlâk yapıları üzerinde olumsuz tesirler yaptıklarını anlatmıştır.

Romandaki yabancılar, yazara göre Türk insanını erkek erkeğe, kadın kadına gibi bir takım çarpık cinsel ilişkilere alıştırmışlardır. Özellikle yabancı kadınlar, arkadaşları olan Türk kadınlarını ahlâkî açıdan kötü etkilemişlerdir" (Fedai 2010: 472)

Hür Şehrin İnsanları romanında Özlem Fedai'nin yaptığı tespite uygun düşen örneklerden birisi, Madam Karazof ve kocası Mösyö Karazof'tur. Eserde halktan pek çok insanı ahlaki yönden olumsuz etkileyen yabancı asıllı kadın, kocasıyla ilişkileri bakımından da kabul edilemez eylemlerle çıkar karşımıza (Tahir 2010b: 450).

Aynı romanda evlilik dışı cinsel ilişkiye bir örnek şair Ertuğrul Hikmet ile sevgilisi Cemile arasında yaşanır. Ailelerinin kabul edemeyeceği bir beraberlikleri olan iki kahraman kadın ve erkek kılığında birbirlerinin evlerine girerler. (Tahir 2010b: 45).

SONUÇ

'Abdurrahmân eş-Şarkâvî ve Kemal Tahir'in edebî ve düşünce dünyalarına bakıldığında Mısır ve Türkiye'nin genelde batı özeldi İngiliz istilası – nüfuzu altında kalmış olmalarının toplumsal problemlere etkin bir biçimde yansıtıldığı söylenebilir. Her iki ülkenin yaşadığı bu zor sürece paralel olarak siyasilerin ve entelektüel tabakanın bir kısmında görülen sorumluluk duygusunun eksikliği problemlerin her iki yazar tarafından tespitinde önemli bir yer tutar. 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî ve Kemal Tahir'in diğer sosyal problemlere bakışında olduğu gibi kadın ve aile başlıklı problemlere yaklaşımlarında da doğu-batı meselesinin olduğunu söyleyebiliriz.

Her iki yazarın çalışmamıza dâhil olan romanlarına baktığımız zaman eserlerindeki diğer temalara göre 'Aile ve Kadın' ile ilgili problemlerin daha az işlendiği görülmüştür. Yazarların yaşadığı zaman dilimi göz önüne alındığında hem Türkiye'nin hem de Mısır'ın iktidar, iktisat ve eğitim temelli yaşanan problemlere nazaran aile, kadın ve sağlık gibi problem türlerine eş-Şarkâvî ve Tahir'in eserlerinde daha az rastlanmaktadır.

'Abdurrahmân eş-Şarkâvî ve Kemal Tahir'in çalışmamıza dâhil olan romanlarında tematik açıdan karşımıza çıkan bir benzerlik tek ebeveynli veya hem anne hem de babasız kalan çocukların yaşadığı dramla ortaya çıkar. Çocukların bu dramının yanı sıra ailelerin dağılması, aile fertlerinin yalnız kalması gibi trajedilerin toplumcu bir bakış açısıyla romanlarda yer aldığı görülmüştür. Ailenin yaşadığı talihsizliklerin kökeni, siyasi, içtimai veya iktisadi sebepleri ile birlikte her iki yazar tarafından eserlerinde işlenmiştir.

Aile içi şiddet meselesinde az sayıda birbirine benzer örneklere yer verilmiş, özellikle kadınların toplum içindeki aktifliği konusu yazarların eserlerinde yer almıştır. Her iki yazar arasında bariz bir farklılığın taciz, istismar ve fuhuş başlığı altında olduğu görülür. Dindar bir ailede yetişmiş olan 'Abdurrahmân eş-Şarkâvî'nin cinselliğin anlatılması konusundaki tavrı Kemal Tahir'e göre daha muhafazakârdır. eş-Şarkâvî'nin romanlarında fuhuş ve taciz gibi problemler sayıca daha az yer alırken, bunların okuyucuya aktarımı ise daha kapalı bir şekilde olduğu görülür.

Özellikle mekân olarak Kâhire ve İstanbul'un anlatıldığı eş-Şevâri'u'l-Halfiyye ve Hür Şehrin İnsanları romanında bozulan aile yapısı ve dejenere olan kadın erkek ilişkileri işlenmiş; gelenek ve modernlik arasında kalmış çeşitli vatandaş tipleri bu iki romanda incelenmiştir.

SUMMARY

As in geographies outside the European continent where it has appeared, the novel also appeared late in Turkey and Egypt geographies. Although it began to make its first core in the second half of the 19th century, Turkish and Egyptian novel's gaining of identity goes back to the middle of the last century. Especially with Naguib Mahfouz and Orhan Pamuk being awarded the Nobel Prize for Literature, Egyptian and Turkish novel have been recognized much more around the world.

Egyptian and Turkish novel carries many common features, with the shape of appearance and development features. It is seen that similar experiences which both communities lived have spread to novel species.

We see Abd el-Rahman al-Sharkawi who is one of the most important figures in modern Egyptian literature, as an author of the maturation period of the Egyptian novel. al-Sharkawi whose novels are based on social problems is away from cliché and fiction.

Kemal Tahir who is one of the most remarkable novelists of Turkish literature moved the drama of society to his work, he approached the matters objectively and assessed negative and positive aspects of politics and the public with an objective eye.

Considering the novels of both authors which are included in our study, it is understood that the problems related with "Family and Woman" were less handled than other themes in their works. Taking into consideration the time period which the authors lived in, the problem types such as family, woman and health are rare compared to the problems based on politics, economy and education in both Turkey and Egypt.

The similarity that appeared thematically in the novels of Abdurrahman al-Sharkawi and Kemal Tahir included in our study emerges from the tragedy that one-parented or parentless children suffered from. It was seen that tragedies such as separation of families as well as children, and family members' becoming lonely took part in novels with a social perspective. The roots of the misfortune which the family was exposed to were handled with political, social and economical reasons by both authors in their works.

A few samples resembling each other related with domestic violence and activity of women in society took place in the works of authors. A significant difference between both authors is seen under the title of harassment, exploitation and prostitution. The attitude of Abdurrahman al-Sharkawi, brought up in a religious family, in writing about sexuality is more conservative than Kemal Tahir. While the problems such as prostitution and harassment take place fewer in the novels of al-Sharkawi, it is seen that transmission of them to readers is in such a more allusive way. This work includes comparison of Abd el-Rahman al-Sharkawi and Kemal Tahir's novels and analysis of family and women problems in these novels.

KAYNAKÇA

- ABDULĠANI, Muşafâ (tsz.). *'Abdurrahmân eş-Şarkâvî Mutemerriden, ed-Delâleez-Zatiyyeve'l-İctimâ'iyye*. Kâhire: Muessesetu Dâru't-Te'âvun.
- DURGUN, Recep (2014). "Hint Edebiyatında Feminizm ve Amrita Pritam'ın Muskrahit ka Phançi Adlı Öyküsünün İncelenmesi". *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (31): 147-160.
- DURGUN, Recep (2016). "Racandar Singh Beydi'nin Öykülerinde Kadın Karakterler ve Kadın Sorunları". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (43): 207-214.
- ES-SAKKÛT, Hamdî (2000). *er-Rivâyetu'l-'Arabiyye Bibliyûgrâfyâ ve Medhal Nakd, 1865 1995*. Kâhire : Kısmu'n-Neşri bi'l-Câmi'ati'l-Emrîkibi'l-Kahira.
- EŞ-ŞARKÂVÎ, 'Abdurrahmân (1965). *Ķulûb Hâliyye*. Kahire: Dâru'l-Ķavmiyyeli't-Tıbbâ'a ve'n-Neşr.
- EŞ-ŞARKÂVÎ, 'Abdurrahmân (2008). *el-'Arz*. Kahire: Dâru's-Şurûk.
- EŞ-ŞARKÂVÎ, 'Abdurrahmân (t.y.a). *eş-Şevâri'u'l-Halfiyye*. Kahire: 'Âlemu'l-Kutub.
- EŞ-ŞARKÂVÎ, 'Abdurrahmân (t.y.b). *el-Fellâh*. Kahire: 'Âlemu'l-Kutub.
- FEDAİ, Özlem (2010). "Kemal Tahir'in Romanlarında Kadınlar". *Kemal Tahir 100 Yaşında*. ed. Ertan Eğribel- M. Fatih Andı. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. 470-480.
- KOYUNCU, Ahmet (2014). "Kadına Yönelik Şiddet Sarmalında Aile". *Aile Sosyolojisi Yazıları*. ed. Mustafa AYDIN. İstanbul: Açılım Kitap. 235-258.
- TAHİR, Kemal (2008). *Büyük Mal*. İstanbul: İthaki Yay.
- TAHİR, Kemal (2010a). *Köyün Kamburu*. İstanbul: İthaki Yay.
- TAHİR, Kemal (2010b). *Hür Şehrin İnsanları*. İstanbul: İthaki Yay.
- TAHİR, Kemal (2013). *Yediçınar Yayılası*. İstanbul: İthaki Yay.
- ZEYBEKOĠLU, Özge (2009). "Sosyal Problem Boyutuyla Aile". *Sosyal Problemler Sosyolojisi*. ed. Nurşen ADAK. Ankara: Siyasal Kitabevi. 35-65.